

7(15)
2025

СУСПІЛЬСТВО ТА
НАЦІОНАЛЬНІ
ІНТЕРЕСИ

УДК 004.9:316.75:37.01

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-7\(15\)-229-242](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-7(15)-229-242)

Салига Наталія Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, тел.: (0342) 75-23-51, <https://orcid.org/0000-0001-6097-9669>

Калюжний Назарій Ярославович аспірант Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, 0953506944, <https://orcid.org/0009-0007-1581-6570>

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація. У статті досліджено особливості впливу цифрових технологій на процес формування національної ідентичності та громадянської активності студентської молоді в умовах глибоких суспільно-політичних трансформацій і військових викликів в Україні. Обґрунтовано, що цифрове середовище виступає новим соціокультурним простором, у якому відбувається засвоєння патріотичних цінностей, розвиток національної свідомості та формування активної громадянської позиції. Визначено, що ефективна цифрова взаємодія включає когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінковий і комунікативний компоненти, що поєднуються через інтерактивні технології, онлайн-волонтерство, платформи участі та цифрову медіаторність.

Систематизовано сучасні цифрові інструменти, які сприяють національній ідентифікації молоді: мобільні застосунки, освітні онлайн-платформи, соціальні мережі, гейміфіковані курси, громадські ініціативи в цифровому середовищі. Показано, що особливо ефективним є поєднання цифрових технологій із педагогічним супроводом, культурною рефлексією та можливістю самовираження в цифровому просторі. Акцентовано на потенціалі платформ, таких як «Дія.Освіта» та «Взаємодія», у формуванні громадянської відповідальності, підтримці національного наративу й розширенні залученості молоді до державотворчих процесів.

Проаналізовано також механізми залучення студентської молоді до цифрової громадянської активності з урахуванням психологічних, мотиваційних і поколіннєвих особливостей. Виявлено, що цифрові практики – короткотривалі, доступні, інтерактивні – здатні стати ефективним засобом актуалізації

ідентичності, якщо спираються на емоційне залучення, зворотний зв'язок та соціальне визнання. Підкреслено, що в умовах війни цифрові формати не лише зберігають, а й трансформують національний досвід, дозволяючи молоді відчувати приналежність до спільноти та реалізовувати свою суб'єктність у межах цифрової публічності.

На основі проведеного аналізу зроблено висновок про доцільність інтеграції цифрових інструментів у стратегії громадянського виховання у вищій школі, розробки інноваційних підходів до взаємодії з молоддю в цифровому просторі та посилення дослідницької уваги до цифрових механізмів формування патріотичної ідентичності нового покоління українців.

Ключові слова: цифрові технології, національна ідентичність, громадянська активність, студентська молодь, цифрове виховання, цифрова платформа, Дія, онлайн-волонтерство, соціальні мережі.

Salyha Nataliya Mykolaivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Educational Management named after Bohdan Stuparyk, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, tel.: (0342) 75-23-51, <https://orcid.org/0000-0001-6097-9669>

Kalyuzhnyy Nazariy Yaroslavovych PhD Student, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, tel.: 0953506944, <https://orcid.org/0009-0007-1581-6570>

DIGITAL TECHNOLOGIES AS A MEANS OF SHAPING NATIONAL IDENTITY AND CIVIC ENGAGEMENT OF STUDENT YOUTH

Abstract. Formation of national identity and civic engagement of student youth in the context of profound socio-political transformations and wartime challenges in Ukraine. It is substantiated that the digital environment acts as a new socio-cultural space in which patriotic values are internalized, national consciousness is developed, and an active civic position is formed. It is determined that effective digital interaction includes cognitive, emotional-value, behavioral, and communicative components, which are combined through interactive technologies, online volunteering, platform-based participation, and digital media creativity.

Modern digital tools that contribute to the national identification of youth have been systematized: mobile applications, educational online platforms, social networks, gamified courses, and civic initiatives in the digital environment. It is shown that the combination of digital technologies with pedagogical support, cultural reflection, and the opportunity for self-expression in the digital space is particularly effective. The potential of platforms such as *Diia.Osvita* and *VzayemoDiia* in fostering civic

7(15)
2025

СУСПІЛЬСТВО ТА
НАЦІОНАЛЬНІ
ІНТЕРЕСИ

responsibility, supporting the national narrative, and expanding youth engagement in state-building processes is emphasized.

The mechanisms of involving student youth in digital civic activity are also analyzed, taking into account psychological, motivational, and generational characteristics. It is revealed that digital practices – short-term, accessible, and interactive – can become an effective means of identity actualization when they are based on emotional involvement, feedback, and social recognition. It is emphasized that in wartime conditions, digital formats not only preserve but also transform national experience, allowing young people to feel a sense of belonging to the community and to realize their subjectivity within the framework of digital publicity.

Based on the conducted analysis, it is concluded that the integration of digital tools into civic education strategies in higher education institutions is advisable, along with the development of innovative approaches to interacting with youth in the digital space and enhancing research attention to the digital mechanisms of forming patriotic identity among the new generation of Ukrainians.

Keywords: digital technologies, national identity, civic engagement, student youth, digital education, digital platforms, Diia, online volunteering, social networks.

Постановка проблеми. У сучасному світі, що характеризується швидкими технологічними трансформаціями, глобальними викликами та зростанням гібридних загроз, цифрові технології перетворилися на ключовий чинник впливу на формування і трансформацію суспільної свідомості. Цей процес має особливо вагоме значення для національних держав, які перебувають у стані боротьби за збереження суверенітету, ціннісної цілісності та культурно-історичної спадковості. Для України, яка в умовах повномасштабної війни змушена не лише захищати територіальну цілісність, але й утверджувати гуманітарний суверенітет, питання формування стійкої національної ідентичності набуває стратегічного значення. Водночас, молодь, зокрема студентська, є найчутливішою до змін соціально-культурного контексту групою, яка активно залучена до цифрового середовища, і тому виступає як потенційний носій нових форм патріотичної самосвідомості.

Сучасні цифрові технології не лише виконують комунікаційну функцію, а й формують альтернативні простори соціалізації, у межах яких відбувається зміна традиційних ідентифікаційних моделей. Цей феномен обумовлює потребу в глибокому аналізі того, як саме віртуальні середовища впливають на процес становлення громадянської позиції, розуміння національної належності, готовності до соціальної участі та мобілізації на захист демократичних цінностей. Варто наголосити, що в умовах інформаційної війни, яка супроводжує

збройну агресію проти України, цифрові платформи є не лише інструментом інформування або розваги, але й ареною боротьби за смисли, за формування уявлень про історію, героїзм, солідарність і спільну мету.

Разом із тим, значна частина студентської молоді, незважаючи на високий рівень цифрової компетентності, не завжди володіє необхідними навичками критичного мислення, що підвищує ризик впливу деструктивних інформаційних наративів, маніпуляцій і культурної фрагментації. Цей фактор актуалізує завдання розробки ефективних моделей виховної роботи, що передбачають цілісне поєднання традиційних форм національно-патріотичного виховання з інноваційними цифровими підходами. Окрім цього, наявний розрив між державними та громадськими ініціативами щодо формування громадянської активності через онлайн-інструменти свідчить про недостатню інституційну інтеграцію таких підходів у систему освіти та молодіжної політики.

Таким чином, у фокусі сучасної наукової думки має перебувати вивчення ролі цифрових технологій не лише як інфраструктури інформаційного впливу, але як активного агента у формуванні нового типу національної ідентичності, здатного поєднувати патріотизм, проактивність, глобальну поінформованість та ціннісну орієнтацію на демократію. Це потребує міждисциплінарного підходу до аналізу, що враховує соціокультурні, психологічні, педагогічні та комунікативні аспекти впливу цифрових медіа на молодіжне середовище.

У контексті українського суспільства, що прагне побудови відкритої, справедливої та національно згуртованої держави, проблема формування громадянської ідентичності студентства через цифрові канали комунікації постає не як факультативне, а як системне завдання. Його розв'язання передбачає розробку стратегій використання цифрових платформ у навчальному процесі, позааудиторній роботі, громадянській освіті та волонтерських проєктах. Вивчення цього феномену не лише дозволить поглибити розуміння нових механізмів соціального залучення молоді, а й сприятиме розвитку ефективних практик формування національно свідомого, відповідального та критично мислячого громадянина в умовах цифрового суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз проблеми формування національної ідентичності та громадянської активності молоді в умовах цифровізації знайшов відображення у працях таких науковців, як В. Бех, С. Гончаренко, Л. Левченко, Н. Побірченко, О. Пометун, О. Сидоренко, І. Топузов, Н. Дем'яненко, В. Луговий та інших. У своїх дослідженнях вони акцентують увагу на ролі освіти, соціального досвіду й цифрового простору у формуванні ціннісних орієнтирів молоді. Разом із тим, враховуючи сучасні виклики, спричинені гібридною війною, інформаційною агресією та трансформацією освітнього середовища, тема потребує подальшого комплексного

вивчення з урахуванням потенціалу цифрових технологій у конструюванні національної ідентичності студентства.

Мета статті – дослідження ролі цифрових технології як засобу формування національної ідентичності та громадянської активності студентської молоді.

Виклад основного матеріалу. У сучасному інформаційному суспільстві цифрові технології вже давно перестали бути лише інструментом комунікації чи передачі знань – вони трансформувалися у повноцінне середовище формування цінностей, поведінкових моделей та соціальних орієнтирів молоді генерції. Цей цифровий простір не має жорстко окреслених меж: він одночасно глобальний і локальний, а також інтерактивний, мобільний та постійно оновлюваний. Саме у цьому середовищі молодь набуває досвіду самовираження, конструювання ідентичності, формування світогляду та громадянських настанов. Соціальні мережі, онлайн-платформи, блоги, стрімінгові сервіси, мобільні додатки створюють потужний соціокультурний ландшафт, у якому відбувається не лише споживання інформації, а й активна участь у її творенні. Вплив цифрових технологій на молодь є багатовимірним, адже охоплює освітню, емоційну, ідеологічну, ідентифікаційну та навіть політичну площини, формуючи нові типи громадянської взаємодії, цифрового патріотизму та солідарності.

Таким чином, цифрові технології створюють багатовекторний простір впливу на студентську молодь, охоплюючи як особистісно-ідентифікаційні, так і соціально-громадянські виміри. Для системного узагальнення основних напрямів цього впливу доцільно звернутися до структурованої характеристики ключових сфер та їх проявів у цифровому середовищі (табл.1).

Аналіз даних, представлених у табл. 1, дозволяє зробити висновок про те, що цифрові технології здійснюють комплексний, міждисциплінарний вплив на студентську молодь, формуючи нові умови для її соціалізації, самоідентифікації та громадянського залучення. У таблиці окреслено основні сфери впливу цифрового середовища, зокрема ідентичність, комунікацію, освіту, громадянську активність, патріотизм, психоемоційний стан і критичне мислення. Ці напрями не є ізольованими, навпаки – вони взаємодіють між собою, формуючи цілісний соціокультурний простір, у якому молода людина щоденно приймає рішення, продукує контент, включається в комунікаційні мережі та реагує на соціальні виклики.

Таблиця 1

**Основні вектори впливу цифрових технологій на студентську молодь
у контексті формування ідентичності та громадянської активності**

Сфера впливу	Форма прояву в цифровому просторі	Можливий ефект
Ідентичність	Створення профілю, аватару, медіа-образу	Формування віртуального «я», саморепрезентація
Комунікація	Спілкування в месенджерах, соцмережах, форумах	Соціалізація, розширення кола взаємодії
Освіта	Доступ до онлайн-курсів, вебінарів, освітніх платформ	Розвиток компетентностей, самоосвіта
Громадянська активність	Участь в онлайн-ініціативах, петиціях, флешмобах, волонтерстві	Залучення до суспільних процесів, цифровий активізм
Патріотизм / національна ідентичність	Культурні проекти, історичні сторінки, меми на національну тематику	Підтримка колективної пам'яті, емоційна єдність
Психоемоційний стан	Вплив інформаційного контенту, хейту, новин	Підвищення тривожності або солідаризація
Критичне мислення	Перевірка фактів, медіаграмотність, аналітика	Стійкість до маніпуляцій, захист від фейків і пропаганди

Джерело: сформовано авторами

Зокрема, цифрова ідентичність формується шляхом візуального і текстового самопредставлення в соціальних мережах, ведення особистих блогів, створення аватарів, що є не просто актом самовираження, а інструментом для впорядкування власного образу в межах певної спільноти. Це впливає на побудову «цифрового Я», що часто має глибше емоційне значення для молоді, ніж традиційні соціальні ролі. Комунікаційна складова виявляється через активне спілкування у цифрових каналах, участь у віртуальних об'єднаннях, які часто стають альтернативою офлайн-групам, що, своєю чергою, трансформують структуру соціального капіталу молоді особистості.

Не менш важливим є освітній компонент цифрового середовища, який відкриває доступ до нових знань, освітніх платформ і самоосвіти. Завдяки онлайн-курсам, вебінарам, відкритим лекціям та інтерактивним сервісам студентство отримує можливість самостійно формувати траєкторії професійного розвитку, що посилює автономність і відповідальність. У контексті громадянської активності цифрові платформи слугують середовищем для мобілізації молоді – через участь у флешмобах, онлайн-волонтерстві, петиціях, цифрових мітингах, зборі коштів. Таким чином формується новий тип активізму –

7(15)
2025

СУСПІЛЬСТВО ТА
НАЦІОНАЛЬНІ
ІНТЕРЕСИ

мережевий, горизонтальний, позапартійний, але політично свідомий і емоційно залучений.

Водночас цифрові інструменти відіграють важливу роль у збереженні національної пам'яті та формуванні патріотичного світогляду. Через цифрові культурні проєкти, краудсорсингові ініціативи, медіа-платформи, присвячені українській мові, історії, культурі та військовому спротиву, формується емоційно насичена ідентичність, що ґрунтується на колективному досвіді та солідарності. Цифровий простір виступає не лише джерелом інформації, а й механізмом емоційної мобілізації, зокрема у кризові періоди – під час війни, терористичних загроз чи політичних катастроф.

Окремої уваги заслуговує аспект впливу цифрового контенту на психоемоційний стан студентської молоді. Надлишок інформації, присутність тривожного контенту, візуалізація насильства або травматичних подій можуть викликати стан емоційного виснаження, дестабілізувати психологічну рівновагу. Це вимагає розробки механізмів цифрової гігієни та психоемоційного самозахисту. У цьому контексті вкрай важливою є здатність до критичного мислення, яка дозволяє молоді не лише споживати контент, а й аналізувати, оцінювати його джерела, визначати достовірність і розпізнавати маніпулятивні техніки. Розвиток цифрової грамотності та медіаосвіти має розглядатися не як технічний навик, а як складова громадянської культури в умовах інформаційної війни.

Отже, таблиця ілюструє не просто перелік функцій чи ефектів цифрового простору, а демонструє наявність нової екосистеми соціального впливу, що формує ментальну, емоційну та громадянську архітектуру особистості молоді людини. Розуміння цієї структури є передумовою для розробки ефективних педагогічних, соціальних і політичних стратегій, спрямованих на зміцнення національної ідентичності та підвищення громадянської стійкості студентської молоді.

У контексті формування національної ідентичності студентської молоді цифрове середовище відіграє не лише роль простору самореалізації та комунікації, а й стає потужним інструментом активного громадянського залучення. Усе частіше молодь виступає не пасивним споживачем інформації, а безпосереднім агентом соціальних змін, використовуючи цифрові платформи як засіб впливу на суспільні процеси, ініціювання змін і вираження громадянської позиції. Така трансформація поведінкових моделей знаменує собою появу нового типу активізму – децентралізованого, мережевого, гнучкого, який виходить за межі класичних інституцій і охоплює широкий спектр цифрових практик. На рис.1. представлено ключові форми цифрової громадянської активності студентської молоді в сучасному соціокультурному контексті.

Онлайн-волонтерство розглядається як ключова форма громадянської самореалізації студентської молоді, у якій поєднуються елементи технологічної компетентності та етичного залучення. Молодь, залучена до перекладу інформаційних матеріалів, обробки даних, технічної підтримки гуманітарних чи воєнних ініціатив, не лише виконує соціально корисні функції, а й формує стійке уявлення про себе як активного учасника національного спротиву. Така діяльність сприяє формуванню національної ідентичності через безпосередню причетність до колективного зусилля на захист спільних цінностей і культурної спадщини [3].

Онлайн-волонтерство	•участь у проєктах цифрової допомоги, переклади, модерація, технічна підтримка ініціатив
Участь у цифрових кампаніях солідарності	•поширення інформації, мемів, відеозвернень, флешмобів на підтримку армії, переселенців, політичних рішень тощо
Цифровий активізм	•створення тематичних Telegram-каналів, TikTok і YouTube-контенту національно-патріотичного спрямування
Підписання петицій та участь у цифрових голосуваннях	•на платформах типу «Е-петиції», «Дія»
Інформаційний фронт	•боротьба з дезінформацією, фактчекінг, ведення сторінок про війну, історію, культуру
Цифрове краудфандинг-волонтерство	•збір коштів на потреби фронту, гуманітарні цілі через платформи, соціальні мережі, стріми
Участь у громадських консультаціях через діджитал-інструменти	•опитування, Zoom-обговорення, форуми молодіжної політики
Створення і поширення цифрових культурних продуктів	•аудіо- та відеосе, патріотичні арт-проєкти, подкасти, NFT-ініціативи

Рис. 1 Ключові форми цифрової громадянської активності студентської молоді в сучасному соціокультурному контексті
Джерело: сформовано автором на основі [1-6]

7(15)
2025

СУСПІЛЬСТВО ТА
НАЦІОНАЛЬНІ
ІНТЕРЕСИ

Участь у цифрових кампаніях солідарності (через створення й поширення мемів, відеозвернень, хештег-флешмобів) слугує механізмом консолідації національного досвіду та емоційної єдності. Саме в цифрових форматах реалізуються сучасні форми символічного патріотизму, які апелюють до почуття належності до спільноти, що переживає війну, гуманітарну кризу, культурний тиск. Публічна активність студентів у таких кампаніях підтримує ціннісні орієнтири, зокрема через візуальну репрезентацію символів спротиву, мови, національного героїзму [1].

Цифровий активізм студентства, що виявляється у створенні власного контенту в Telegram, TikTok чи YouTube, не лише є формою інформаційної боротьби, а й свідчить про наявність критично усвідомленої громадянської позиції. Участь у таких ініціативах дозволяє молоді не просто повторювати національні наративи, а осмислено їх переосмислювати, транслювати, поширювати в межах молодіжних цифрових культур. Це сприяє розвитку ідентичності, заснованої на поєднанні особистісного досвіду та національного контексту, де цифрова платформа стає простором рефлексії та солідарності [2].

Підписання петицій та участь у цифрових голосуваннях через електронні платформи, як-от «Е-петиції» або інтегровані сервіси на базі «Дії», дозволяє студентській молоді реалізовувати свої політичні права у зручному цифровому форматі. Таке залучення сприяє підвищенню рівня громадянської відповідальності, формує правову самосвідомість, посилює ідентифікацію з державними інституціями та загальнонаціональними цілями, знижуючи відчуття відчуженості від політичного процесу [5].

Участь у «цифровому інформаційному фронті», зокрема через перевірку фактів, виявлення дезінформації, публікацію просвітницьких матеріалів про війну, історію чи культуру України, сприяє формуванню когнітивно обґрунтованої ідентичності. Така активність розвиває у студентів здатність до критичного мислення, а отже – стійкість до пропаганди, маніпуляцій і ворожих ідеологем, що є невід’ємним елементом сучасного патріотичного виховання [4].

Краудфандинг-волонтерство в онлайн-просторі, як форма фінансової підтримки армії, медицини, освіти, також має глибоке ідентифікаційне значення. Це не лише пожертва коштів, а й акт довіри, відповідальності та участі у спільному національному зусиллі. Цифрові платформи, на яких студенти реалізують збір коштів чи інформаційний супровід таких кампаній, перетворюються на простір формування громадянської зрілості, солідарності та емпатійної взаємодії [3].

Участь у громадських консультаціях через онлайн-інструменти (форумна демократія, Zoom-обговорення, онлайн-опитування) сприяє усвідомленню власної ролі в системі прийняття рішень. Студенти, які включаються в обговорення питань молодіжної політики, національного виховання або

цифрової трансформації освіти, відчують себе не лише споживачами, а й співтворцями змісту публічної політики, що сприяє зростанню громадянської самосвідомості [5].

Створення та поширення цифрових культурних продуктів, зокрема відеосе, аудіопроєктів, NFT-арту, є прикладом культурної ідентифікації через творчість. У цих ініціативах закладений не лише естетичний, а й світоглядний потенціал – через мистецтво студентство транслює свій погляд на сучасну Україну, закодовує національні смисли, символи та емоції в нових цифрових формах. Це сприяє глибшій внутрішній ідентифікації, заснованій на особистісній участі в національному культурному дискурсі [6].

Отже, цифрові технології в сучасному соціокультурному контексті виступають не лише інструментом комунікації чи доступу до інформації, а трансформуються у повноцінний простір формування національної ідентичності та громадянської активності студентської молоді. Проаналізовані форми цифрової участі – від онлайн-волонтерства й цифрового активізму до створення культурного контенту та участі в електронному самоврядуванні – засвідчують здатність молоді не просто адаптуватися до цифрової доби, а стати активним суб'єктом націєтворення, громадянського супротиву та символічної мобілізації. Саме у взаємодії з цифровим середовищем відбувається переосмислення себе як частини національної спільноти, набуття громадянської суб'єктності та конструювання нових моделей патріотизму, що ґрунтуються на свободі, відповідальності та технологічній самореалізації.

Вважаємо актуальним запропонувати комплекс стратегічних підходів до того, як саме варто організовувати залучення студентства до формування національної ідентичності та громадянської активності, спираючись на потенціал цифрових технологій. Ці підходи мають враховувати логіку мислення молодого покоління, їхній інтерес до гейміфікації, візуального контенту, персоналізації, швидкого зворотного зв'язку та креативної самореалізації. Узагальнене бачення ефективних механізмів залучення представлено в табл.2.

В табл.2. представлено стратегічні підходи до залучення студентської молоді до формування національної ідентичності через цифрове середовище.

Таблиця 2

Стратегічні підходи до залучення студентської молоді до формування національної ідентичності через цифрове середовище

Напрямок/ інструмент	Конкретні способи залучення молоді	Очікуваний ефект формування ідентичності/ громадянської активності
TikTok, Reels, Shorts (мем-контент, відео)	Проведення патріотичних відео-челенджів, гумористичних флешмобів, використання трендових звуків з українським меседжем	Формування емоційної ідентичності, посилення відчуття приналежності через розвагу й візуальні символи
Гейміфіковані курси / Diia.Освіта	Запуск курсів з балами, бейджами, сертифікатами, рейтинговими списками, бонусами за активність, онлайн-квізи	Мотивація через досягнення, конкуренція, відчуття прогресу та особистої участі
Онлайн-волонтерство з реальним ефектом	Залучення до простих, але ефективних завдань (SMM, переклад, перевірка джерел), з подякою на офіційних платформах	Усвідомлення особистого внеску, інтеграція в національну спільноту дії
NFT, цифровий арт, подкасти, YouTube-влоги	Проведення творчих конкурсів, спільних проєктів (колаборації), запрошення до арт-резиденцій онлайн	Культурна рефлексія, естетичне переосмислення своєї належності до нації через власну творчість
Молодіжні консультації онлайн	Zoom-форуми з міністерствами, чатботи для ідей, можливість проголосувати за зміни в університетах	Сприйняття себе як активного учасника процесів, підвищення громадянської самосвідомості
Інфлюенсери – амбасадори ідентичності	Залучення блогерів, спортсменів, акторів із меседжем «бути українцем – це круто», з прямими зверненнями до молоді	Позитивна роліва модель, посилення соціального схвалення проукраїнських позицій
Краудфандинг-платформи/донати	Додатки з інтуїтивним інтерфейсом, стріми зі зборами, відкриті лічильники результатів, прозора статистика	Причетність до спільної справи, формування «цифрової солідарності», довіра до спільноти

Джерело: складено авторами

Аналіз перспективних механізмів залучення студентської молоді до формування національної ідентичності та громадянської активності в умовах цифрової трансформації дозволяє окреслити комплекс інструментів, адаптованих до психологічних, поведінкових та ціннісних характеристик сучасного молодіжного покоління. Враховуючи динамічність мислення, високий рівень візуальної культури, прагнення до самовираження й миттєвої зворотної реакції, важливою передумовою ефективного впливу є використання саме залучальних, тобто інтерактивних, гейміфікованих та персоналізованих форматів.

Однією з найбільш потужних форм взаємодії виступає платформа коротких відео (TikTok, Reels, Shorts), де студенти є не лише споживачами, а й активними творцями контенту. Залучення молоді до патріотичних челенджів, флешмобів або гумористичних відео на національну тематику дозволяє інтегрувати символічні елементи ідентичності (прапор, мова, героїчні наративи) у звичну форму візуального самовираження. Такий підхід забезпечує м'яке входження у простір національного через модні форми молодіжного медіа-спілкування, стимулюючи емоційно-позитивне ототожнення з образом «бути українцем».

Іншим потужним засобом є гейміфіковані освітні платформи, зокрема «Дія.Освіта», які пропонують курси з вбудованими балами, відзнаками, рейтингами, а також інтерактивними завданнями. Залучення молоді відбувається через психологічні механізми змагання, прогресу, визнання, що забезпечує тривалу мотивацію до проходження контенту, пов'язаного з історією України, цифровою грамотністю, громадянськими правами. Як наслідок, формується ідентичність не як абстрактна ідея, а як щоденна практика відповідального знання про свою державу та її виклики.

У сфері цифрового волонтерства важливо спиратися на короткострокові, результативні, соціально видимі формати. Залучення студентів до SMM-підтримки, перекладу, модерації контенту з публічною подякою (наприклад, через згадку в соцмережах проєкту або сертифікат від організаторів) забезпечує ефект причетності та значущості, що особливо важливо для підлітків і молоді. У цьому випадку громадянська активність не асоціюється з «обов'язком», а з можливістю вплинути – зараз, у реальному часі, для реальної спільноти.

У контексті культурного продукування особливо ефективними є творчі ініціативи з відкритими конкурсами: відеоесе, NFT-арт, подкасти чи влоги на тему особистого переживання національної належності. Молодь залучається через можливість публічної репрезентації, спільної роботи з відомими митцями або доступу до аудиторій (платформи, виставки, публікації). У цьому випадку формується рефлексивна ідентичність, заснована на особистому осмисленні, креативному переосмисленні образу України, власного місця в історії та культурі.

Участь у громадських консультаціях онлайн потребує переформатування – від формальних форм до інтерактивного моделювання рішень, використання чат-ботів, живих Zoom-форумів або опитувань через мобільні платформи. Ключовим у залученні є те, що думка студента має не тільки бути почутою, а й отримати зворотний зв'язок, бачити результат (наприклад, зміни у внутрішніх положеннях університету чи програмах). У цьому контексті формується ідентичність як співучасть у колективному управлінні, що підсилює суб'єктну громадянську позицію.

Важливою стратегічною складовою є використання лідерів думок – digital-амбасадорів ідентичності, які можуть популяризувати національні меседжі

7(15)
2025

СУСПІЛЬСТВО ТА
НАЦІОНАЛЬНІ
ІНТЕРЕСИ

мовою молодіжної культури. Зацікавлення виникає через соціальне наслідування, авторитет і візуальну привабливість, а також коли українська приналежність подається як стиль життя: модний, відкритий, сильний. Очікуваний ефект – соціальне закріплення позитивної моделі громадянина та патріота, яким хочеться бути.

Окрему нішу займає механіка краудфандингу, яка не лише має економічну, а й потужну ідентифікаційну складову. Залучення відбувається через прозорість, швидкий результат, зворотний зв'язок і публічне визнання внеску. Молодь бачить, що навіть невеликий донат, зроблений через чат-бот, сторіз чи платформу, матеріалізується в реальну допомогу. Це створює національну солідарність, яка підтримується цифровими емоціями – спільним захопленням, подякою, визнанням.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що ефективно залучення студентської молоді до процесу формування національної ідентичності та громадянської активності в цифровому середовищі потребує точного врахування логіки покоління Z: швидкість, інтерактив, візуальність, рефлексія, персональне визнання та вплив «тут і зараз». Лише через такі механізми цифрове середовище перетворюється на простір осмисленого, внутрішньо прийнятого та поведінково вираженого патріотизму.

Висновки. Отже, результати проведеного дослідження засвідчують, що цифрові технології в сучасних умовах функціонують не лише як інструмент комунікації чи доступу до інформації, а як повноцінний соціокультурний простір формування ціннісних орієнтацій, національного самовизначення та громадянської суб'єктності студентської молоді. У контексті гібридних загроз, інформаційної війни та глибокої цифровізації суспільства саме молодіжна аудиторія виступає найбільш чутливою до змін і водночас здатною до проактивної участі в трансформації національного дискурсу. Використання інструментів цифрової взаємодії, онлайн-волонтерства, освітньо-комунікаційних платформ, соціальних мереж і медіаторчості створює сприятливе середовище для інтеграції молоді в процеси національного відродження, патріотичного самоствердження та демократичного самореалізування. Водночас, ефективність такого впливу можлива лише за умов усвідомленого й методично вивіреного залучення студентської молоді до цифрових форматів через інноваційні педагогічні практики, емоційно-культурні механізми і громадянські ініціативи, зорієнтовані на підтримку позитивної національної ідентичності. Саме тому цифрові технології в сучасній Україні розглядаються як стратегічний ресурс не тільки освітньої політики, а й державотворення в широкому гуманітарному сенсі.

Література:

1. Богатчук, С. С., Гайдай І.В., Мазило І.В. Вплив соціальних мереж на громадську та політичну активність української молоді. редкол.: Мазило І.В. М. М. Палінчак (голов. ред.), І. М. Вегеш, Є. І. Гайданка та ін. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 29. С. 27–34.

2. Доценко С. О. Виховання в епоху цифровізації. *Spiritualintellectual upbringing and teaching of youth in the 21st century*, 2022. № 4. С. 311–314. URL: <https://doi.org/10.34142//2708-4809.siuty.2022.75>

3. Міністерство цифрової трансформації України.

4. Цифрова грамотність населення України : аналітичний звіт за результатами дослідження 2023 року. Київ, 2023. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/8800-ua_cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2023.pdf (дата звернення: 14.06.2025).

5. Розвиток національної та громадянської ідентичності в Україні: аналітична презентація/ Програма розвитку ООН в Україні, CIVITTA. Київ, 2024. 18 с. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Patriotychne_vyhovannia/Soc_doslidzhennia/2024/UNDP_CIVITTA_Ukrainian%20identity_Summary%20presentation.pdf (дата звернення: 14.06.2025).

6. ВзаємоДія: офіційний портал електронної демократії. URL: <https://vzaemo.diia.gov.ua> (дата звернення: 14.06.2025).

References:

1. Bohatchuk, S. S., Haidai, I. V., & Mazilo, I. V. (2022). Vplyv sotsialnykh merezh na hromadsku ta politychnu aktyvnist ukraïnskoi molodi [The Impact of Social Media on Civic and Political Activity of Ukrainian Youth]. In I. V. Mazilo, M. M. Palinchak (Ed.), I. M. Vegesh, Ye. I. Haidanka et al. *Scientific Bulletin*, Issue 29, pp. 27–34. Uzhhorod: Vydavnychy dim “Helvetyka” [in Ukrainian].

2. Dotsenko, S. O. (2022). Vykhovannia v epokhu tsyfrovizatsii [Education in the Age of Digitalization]. *Spiritualintellectual Upbringing and Teaching of Youth in the 21st Century*, (4), pp. 311–314. <https://doi.org/10.34142//2708-4809.siuty.2022.75> [in Ukrainian].

3. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (n.d.). [Official website of the Ministry of Digital Transformation]. Retrieved June 14, 2025, from <https://thedigital.gov.ua> [in Ukrainian].

4. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2023). Tsyfrova hramotnist naselennia Ukrainy: Analitychnyi zvit za rezultatamy doslidzhennia 2023 roku [Digital Literacy of the Ukrainian Population: Analytical Report Based on 2023 Research Results]. Kyiv. Retrieved from https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/8800-ua_cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2023.pdf [in Ukrainian].

5. UNDP in Ukraine & CIVITTA. (2024). Rozvytok natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti v Ukraini: Analitychna prezentatsiia [Development of National and Civic Identity in Ukraine: Analytical Presentation]. Kyiv. Retrieved from https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Patriotychne_vyhovannia/Soc_doslidzhennia/2024/UNDP_CIVITTA_Ukrainian%20identity_Summary%20presentation.pdf [in Ukrainian].

6. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (n.d.). *VzaiemoDiia: Ofitsiynyi portal elektronnoi demokratii* [VzaiemoDiia: Official Portal of E-Democracy]. Retrieved June 14, 2025, from <https://vzaemo.diia.gov.ua> [in Ukrainian].